

Kunst kui eksport

Vastloodud Eesti kaasaegse kunsti arenduskeskuse eesmärk on lennutada rohkem kunstnikke rahvusvahelisele orbiidile.

Uus

Tanel Veenre
toimetaja

3. mail tutvustati New Yorgis EV kultuuriministri Rein Langi osavõtul vastloodud Eesti kaasaegse kunsti arenduskeskust ja esitleti fotograaf Sigrid Viiri uut raamatut. Keskuse asukoht on Tallinn, kuid selle esmatuhtvus on koostööpartnerite leidmiseks ajastatud sünkronis kaasaegse kunsti messide Pulse'i ja Frieze'iga New Yorgis. Esmakordselt osaleb Pulse'i messil Eestist Temnikova & Kase-la galerii Sigrid Viiri töödega, mida näidatakse pühapäevani.

EAS-i toel ja Euroopa regionaalarengu fondist kaasrahastatava valdkondliku arenduskeskuse eesmärk on Eesti kunsti ekspordimahu suurendamine ja Eesti galeriide rahvusvahelise konkurentsivõime parandamine.

Eesti kaasaegse kunsti arenduskeskuse tegevjuht on viis aastat New Yorgis galeristi ja kunstnike residentuuri direktorina töötanud Karin Laansoo.

Kui selgelt oled enda jaoks mõtestanud EKKA eesmärgid ja tegevuskava?

Konkreetseteks eesmärkideks on Eesti kunsti ekspordimahu suurendamine ja Eesti galeriide rahvusvahelise konkurentsivõime tõstmine. Ainuüksi fondipõhine finantsierimisüsteem, millel Eesti kujutav

kunst toimib, ei ole jätkusuutlik ega kunsti arengut motiveeriv. Selle kõrval peab senisest palju rohkem arenema kohalik turg. Põhiosa arenduskeskuse tegevusest on seotud Eesti galeriide rahvusvahelistel messidel osalemisega, kuid paralleelselt tegeleme sellega, et Eesti kunsti ostetaks rohkem ka kodus – ükski kunstnik ei arene rahvusvaheliselt koduturu toetuseta.

Mis roll on messidel?

Viimase kümne aasta jooksul plahvatuslikult arenenud messid ei ole olulised ainult turu ja müügikontaktide mõttes. Siin vahetavad ja leiavad näitusteks vajalikku infot ka muuseumid ja kuraatorid.

Teiste valdkondade messidega võrreldes toimivad kunstimesid erinevalt: galeriid esindavad end valitud kunstnikuga otse. Näiteks raamatumessidel on esindatus riigikeskne. Ekspordi tulebki vaadata pisut laiemas kontekstis ning turumudelit kõrvutada mittetulundusmuudelig. Kuigi esimese mõõtühikuks on müügisummad ja teisel publiku arv, on mõlemad mudelid kaasaegse kunsti ökosüsteemis tihedalt seotud.

Mida tahaksid saavutada näiteks kolme aasta lõikes?

Ma võin eesmärkide puhul rääkida esimesest kahest aastast, sest täpselt nii kaua on olemas käivitamisrahastus EAS-i ja Euroopa regionaalarengu fondi vahenditest.

Kahe aasta pärast loodan

näha Eesti galeriisid ja kunstnike maailma tippmessidel Art Basel, Art Basel Miami, Frieze ja Armory. See tähendab aastatepikkust tööd ja enda tõestamist, kuid keskuse roll ongi luua ja arendada stabiilseid suhteid ning pidevalt ehitada süsteemi, mis ei saa valmis. Ühe galerii ühel messil käimine ei ole kindlasti eesmärk, me peame olema püsivalt kohal ja hoidma häid isiklike suhteid kümnete oluliste kunstiorganisatsioonidega.

Mis on Eesti kunsti ekspordi eripära? Ei ole ju mõtet lajutada sellega, mida on tohutult juba olemas.

Kunsti puhul on see sõnastamatu. Pole olemas tunnuseid, mida Eesti kunstil on ja teistel ei ole. Me saame rääkida konkreetse kunstniku loomingu ja selle sobivusest teatud konteksti või formaati, nii-öelda *matchmaking*'ust. Mingeid garantiisid ei ole, kuid teatud punktist alates hakkab väga suurt rolli mängima esindava galerii professionaalsus, müügivõime ja kontaktid.

Too palun mõni konkreetne näide, keda kavatsed kindlasti New Yorgi kaudu maailmale tutvustada.

Kontaktid on kindlasti laiemad kui New York, kuid esimene kunstnik, kellel on siin planeeritud nii Pulse'i messil osalemine mai esimesel nädalal, kataloogi esitlus kui ka näitus juunis, on Sigrid Viir. See

on nii arenduskeskusele kui ka galeriile võimalus testida, milliseid tulemusi annab süsteemne töö ühe kunstnikuga.

Kas kunsti edulugude puhul saab rääkida mingist objektiivsusest? Või on see üha enam sotsiaalne oskus, juhuste mäng, osav strateegia?

See on küsimus, millele olen palju mõelnud. Üks on kindel: kõikide edulugude taga on väga palju tööd ja tubli annus õnne. Mitte ainult kunstniku töö, vaid tema tugisikute – galeristi, kuraatori ja poolehoidjate – aeg ja energia, pidev ühte eesmärki panustamine, õigete uste lahtiminek, promo, kontaktid.

Näiteks riiklikult Venezia biennaalile ja Manifestale valitud kunstnike puhul saab rääkida potentsiaalset, alles selle realiseerimine on edu. Konkreetsele näitusele või formaati sobitumine ei ole saavutus – sa olid lihtsalt õigel ajal õiges kohas. Pigem on küsimus, mida sa selle võimalusega edasi teed. Eestis on 10–15 rahvusvaheliselt tegutsevat kunstniku, nende hulgas nii välisgalerii esindatusega kunstnikud kui ka väljaspool Eestit regulaarselt esinevad ja müüvad kunstnikud. See arv võiks olla suurem, sest potentsiaali on rohkem.

Kellest saavad New Yorgis sinu peamised koostööpartnerid/kontaktid?

Fookus on kindlasti müügil nii era- kui ka avalikesse kogudes-

se. Arenduskeskus otse müügi- ga ei tegele, see on ikka galeriide töö, kuid me saame otsekontaktide leidmise ja vahendamise- ga, samuti galeriidele messitoetuste andmisega ja vajaduse korral koolitamisega väga palju ära teha Eesti kaasaegse kunsti vastu huvi ja positiivse fooni tekitamiseks.

70% maailma kommerts- galleriisid on Põhja-Ameerikas ja Euroopas ning seal on ka enamik meie koostööpartnereid ja kontakte. Kuigi esmamulje on vastupidine, pole kaasaegse kunsti maailm nii hoomamatult suur: 10 000 muuseumi, kunstiinstituutide ja avalikku kogu, 1500 oksjonimaja ja 250 kunstimesi. Nagu kõikide muude valdkondade puhul, jaotub enamik suhteid kümne võtmeorganisatsiooni kaudu ning neid kümme teades on maailm palju väiksem.

Kus on Eesti kunsti kitsaskoht?

Olen ise seda meelt, et uute ni- öelda seinte ja riputuspiindade asemel vajab Eesti kunst hädasti professionaalseid kunsti vahendajaid ehk diilereid ja galeriste. Maailmas on järgmiseks kümneks aastaks koolitatud rohkem kuraatoreid, kui neid vaja on, kuid hädasti on puudu võimalikest kunstimanageridest ja galeristidest. Kui keegi tunneb seda intervjuud lugedes, et temast peab saama Eesti kunsti- niku jaoks uus Marian Goodman või David Zwirner, võtku minuga ühendust. Tööpuudust niipea ei tule. ●

KES TA ON?

Karin Laansoo

kunstiteadlane, sündinud 1976

HARIDUS:
Eesti kunstiakadeemia, magistrikraad

RAAMATU
„22+ Noored Eesti kunstnikud“ (2005) autor ja Eesti nüüdiskultuuri festivali Bioest algataja New Yorgis

PRAEGUNE TEGEVUS
Pärast New Yorki kolimist töötas Swiss Institute Contemporary Art'i galerii juhatajana ja alates 2008. aastast PointB rahvusvahelise kunstnike residentuuri direktorina. Eesti kaasaegse kunsti arenduskeskuse tegevjuht on alates 2012. aasta kevadest.